

De sluiting van de Haringvlietsluizen op 2 november 1970 was een milieuschok voor het Haringvliet en het achterliggende Hollandsch Diep en de Biesbosch (fig. 1). Natuurbeheerders hadden zich op die ingrijpende gebeurtenis nauwelijks voorbereid, zodat enkele jaren heengingen voor het tot initiatieven kwam. Met de Spuimond, Tiengemeten, de Scheelhoek en andere gebieden werden vervolgens belangrijke successen geboekt. Door het Kierbesluit (kader 1) en het Droomfonds Haringvliet (kader 2) kwam het voormalige estuarium in 2018 opnieuw in de schijnwerpers.

Wat zullen de effecten van beide interventies zijn?

Krijgt het Haringvliet met het Kierbesluit en Droomfonds een doorstart?

Gerard Ouweneel

Kader 1. Kierbesluit Haringvliet

Met de verwerkelijking van het Kierbesluit Haringvliet in 2018 voldeed Nederland aan gemaakte internationale afspraken om trekvisen de mogelijkheid te bieden om vanuit zee bij bovenstrooms gelegen paaiplaatsen te komen. Daarbij valt te denken aan soorten als zalm, houting, zeeforel en zelfs aan de Atlantische steur. De maatregel zou ook de binnenkomst van glasaal vergemakkelijken. Door op tijdstippen dat de waterstand op het Haringvliet lager is dan op de Noordzee de Haringvlietsluizen op een kier te zetten verwacht Rijkswaterstaat dat doel te bereiken. Het departement heeft aangekondigd de maatregel stapsgewijs en gecontroleerd in te voeren en indien ontwikkelingen daartoe aanleiding geven het sluisbeheer aan te passen. Gegarandeerd wordt dat ten oosten van de lijn Middelharnis tot de Spuimond het water zoet zal blijven. Is om wat voor reden ook aan die toezegging niet te voldoen dan blijven de sluizen dicht. Het huidige tijverskil op het Haringvliet van circa 30 centimeter zal geen noemenswaardige verandering ondergaan. Mede hierdoor ontstaat er geen contactzone zout/zoet, een biotoop dat met name voor doortrekkende steltlopers belangrijk is. Het eind vorige eeuw gelanceerde voornemen om op het Haringvliet tot een gedempt getij te komen zou voor het milieu wél belangrijke effecten gehad hebben. Dat plan verdween in een la. Oorspronkelijk zou het Ministerie van Verkeer en Waterstaat de maatregel op 5 september 2018 doorvoeren. Als gevolg van de droge zomerperiode annex lage waterstand werd deze uitgesteld tot later in het najaar.

“Ondanks het feit dat reeds grote veranderingen hebben plaatsgevonden en nog ingrijpender wijzigingen zich aftekenen, kan de sfeer van ‘Hollandsch Diep in den winter’, Voermans afbeelding in het Jac. P. Thijsse-album ‘Onze groote rivieren’ nog op verschillende plaatsen langs het estuarium worden ervaren” (fig. 2).

Met deze zin openen vier schrijvers in dit tijdschrift in 1970 een artikel over de Spuimond (Ouweneel & van der Weijden, 1970). De veranderingen waarop de auteurs doelden hadden zich ruwweg tussen 1960 en 1970 voltrokken. In die decade waren door de komst van de Volkerakdam de Sint Antoniegorzen bij Willemstad geamputeerd. Voorts was in de splitsing Hollandsch Diep, Haringvliet en Volkerak het Hellegatsplein opgespoten en kreeg Goeree-Overflakkee via de op dat verkeersplein uitkomende Haringvlietbrug en de Hellegatsdam een vaste verbinding met ‘de overkant’. De bewuste dam had het enorme complex van de Ventjagersplaten gescheiden in een noordelijk en zuidelijk deel, dat de naam Hellegatsplaten kreeg. De naam Ventjagersplaat bleef voorbehouden aan het noordelijke deel. Weinig bekend is dat er al in de dertiger jaren ideeën en min of meer uitgewerkte plannen waren de Ventjagersplaten in te polderen (van Veen, 1956).

Er gebeurde meer tussen 1960 en 1970. In de monding van het Haringvliet verrezen enorme bouwdokken voor de aanleg van het sluiscomplex. Deze namen het open zicht op de Noordzee weg. De constructie van de

zuidelijke toegang tot die kunstwerken bracht voor het landschap van Goeree inclusief de Scheelhoek een grondige metamorfose met zich mee. Zo werden van de Kroningspolder honderden hectaren slikken en gorzen ingepolderd. Het zicht vanaf Goeree naar het noorden raakte beheerst door de in opbouw zijnde industrieën en havencomplexen van de Maasvlakte. En tot slot was er de aankondiging van een groot industrieterrein langs de zuidoever van het Hollandsch Diep, onder Moerdijk. In de traditie van de zestiger jaren hadden de in de verdrukking komende natuurbelangen geen of slechts een ondergeschikte rol gespeeld.

Desondanks kon de bezoeker rond 1970 nog op veel plekken langs het estuarium de stemming van Voermans circa 35 jaar eerder geschilderde aquarel op zich laten inwerken: een ambiance van stilte en ruimte met boven een verre dijk hier en daar een oprijzend kerktoertje (Thijsse, 1938). De tintelende dynamiek van de altijd lopende tijstromingen gaven die sfeer een extra dimensie. De natuurwaarden werden bepaald door een op elkaar aansluitend zoet, brak en marien getijdenmilieu. Op de bij laagwater droogvallende platen en oevers foerageerden drommen steltlopers en wintertalingen. Voor de buitendijkse graslanden waren de vele broedende weidevogels karakteristiek. Het Haringvliet behoorde met zijn oeverlanden tot de belangrijkste ganzenpleisterplaats van het land, zo niet van West Europa (Mörzer Bruijns, 1966; Zwarts, 1974). Langs de oevers was de grootschalige teelt van riet en biezen een lucratieve bron van inkomsten.

Fig. 2. Tot 1970 was langs het Haringvliet de sfeer van Voermans aquarel in het Jac. P. Thijsse-album 'Onze groote rivieren' van Verkade (1938) nog alom te vinden.

Natuurbeschermingswet

Gevolg van de sluiting van het Haringvliet was verzoeting van het milieu, massaal inzettende oeverafkalving, de reductie van het tijverschil tot circa 30 centimeter en de uitdroging en verruiging van de buitendijkse gronden. Bijkomende gebeurtenissen als de hoogspanningsleiding over de Hellegatsplaten, de olieramp bij de Amercentrale eind december 1970 en de realisatie van het industrieterrein bij Moerdijk onderstreepten die nieuwe episode. Als gevolg van die laatste ingreep ging niet alleen een rijk oevergebied teloor, maar veranderde ook het aanzien van het Hollandsch Diep. Het grote aantal watervogelslachtoffers als gevolg van de explosie van botulisme in de zomer van 1976 leidde bij vogelbeschermers tot onheilspellende toekomstverwachtingen ten aanzien van de avifauna van het Haringvliet. Toch was niet alles mineur. Daags na de Haringvlietssluiting had de staatssecretaris van C.R.M. de Natuurbeschermingswet toegepast voor een aantal buitendijkse gebieden. Dit besluit hield in dat iedere handeling die zou kunnen leiden tot een wijziging in de structuur van deze gebieden werd verboden. De aanwijzing leidde tot een bevrozing van

de actuele terreinsituatie per november 1970 en zou in de jaren nadien uitpakken als een startpunt voor de veiligstelling en uitbouw van de natuurbelangen van deze gebieden. Een tweede pluspunt was de meevaller dat na de Haringvlietssluiting het maaiveld van de Ventjagersplaat net uitkwam tussen de boven- en ondergrens van het resterende tijverschil, waardoor deze tweemaal per etmaal bleef droogvallen. De plaat bleef onbegroeid, hetgeen tot op de huidige dag het geval is. De belendende Hellegatsplaten vormden tot de sluiting van het Krammer-Volkerak in 1987 het eindpunt van de zoute getijdenstroom die via het Oosterschelde-Zijpe-Krammer-Volkerak tracé het hart van het estuarium bereikte. Mariene steltlopers wisten deze voedselrijke getijdenslikken te vinden en bleven deel uitmaken van de lokale avifauna. De hoogwaterperiodes brachten ze door op de tegenoverliggende Ventjagersplaat. Na 1987 verdwenen de steltlopers, doordat als gevolg van de Philipsdam het Krammer-Volkerak tijloos werd en verzoette. Desondanks is de Ventjagersplaat voor watervogels nog steeds één van de belangrijkste pleisterplaatsen van de Delta. Pas in de tweede helft van de jaren zeventig slaagden natuurbeschermingsorganisaties erin initiatieven naar zich toe te trekken (Ouweneel, 1979). Terugkijkend vormde de

Kader 2. Droomfonds Haringvliet

Tijdens een door de Nationale Postcode Loterij in januari 2015 georganiseerde gala-avond kreeg een coalitie van zes organisaties een bedrag van 13,5 miljoen euro om te besteden aan de verbetering van natuur en recreatie in en rond het Haringvliet. Die zes betroffen het Wereld Natuur Fonds, Natuurmonumenten, Vogelbescherming, Sportvisserij Nederland, de ARK en Staatsbosbeheer. Naast recreatieve voorzieningen kwamen op het programma verbeteringen, herstel en/of uitbreidingen van bekende reservaten als de Scheelhoek, de Korendijkse Slikken, en de Westplaat Buitengronden. Ter hoogte van de monding van het Spui in het Haringvliet is de aanleg van een nieuw vogeleiland voorzien. Vogelbescherming realiseert bij Stellendam een vogelkijkhut die zicht biedt op de Scheelhoekeilanden. Het bouwsel kreeg de naam 'het Ei'. De meeste werkzaamheden gingen in de loop van 2018 van start. Het Wereld Natuur Fonds realiseert een broedeiland voor de monding van het Spui en voorts zal Staatsbosbeheer op de Westplaat Buitengronden op Goeree-Overflakkee voorzieningen treffen die het gebied weer aantrekkelijk moeten maken voor weidevogels.

Fig. 1. Kaart Haringvliet en Hollandsch Diep in 2018.

snelle en opzienbarende wijze waarop de rijksoverheid in 1977 de Korendijkse Slikken wist te behoeden voor ontginning een keerpunt. Natuurmonumenten kon het beheer op zich nemen. Voorts kwam de aanleg van oeververdedigingen op gang, een karwei dat overigens pas in 2000, dertig jaar na de sluiting, met de noordoever van het Hollandsch Diep voltooid werd. Die oeververdediging was nodig, omdat door de sluiting van het Haringvliet getij nauwelijks meer aanwezig was en de onbeschermd oevers voortdurend op dezelfde hoogte werden aangevallen door het water, met afslag als gevolg. Om broedgelegenheid voor kustvogels te scheppen legde Rijkswaterstaat op de Ventjagersplaat, Hellegatsplaten en vóór de Scheelhoek kunstmatige eilandjes aan. Deze beantwoordden aan de verwachtingen, waardoor o.a. grote sterns, één van de klassieke broedvogels van de Scheelhoek, tot vandaag op de Scheelhoekeilanden een broedkolonie bezetten (tabel 1).

Er waren meer successen, waarvan de transfer van Tiengemeten naar Natuurmonumenten de meest opmerkelijke was. Het door dichte inrichtingsplan op basis waarvan de vereniging dit Haringvliet-eiland liet inrichten was een spectaculair winstpunt. De onder regie van het samenwerkingsverband Deltanatuur ondernomen ontpolderingen langs de oevers van de stromen in de noordelijke Delta brachten extra natuurgebieden in. Die toegevoegde terreinen laten zien dat de inrichters gebruikmaken van eerder opgedane ervaringen bij het beheer van 'natte' reservaten. Het grootschaligst zijn de ontpolderingen in en rond de Biesbosch, mede waardoor deze uitgroeide tot een nationaal park van onrandstadse omvang met als kroonjuwelen voor de nationale broedavifauna vis- en zeearend.

Neergang

Ook al omdat de toenmalige staatssecretaris van Verkeer & Waterstaat op 16 maart 2000 aankondigde dat vanaf 1 januari 2005 de Haringvlietssluisen voor 95 procent van de tijd maximaal 10 procent open zouden gaan, waren rond de eeuwwisseling natuurbeschermers best in hun sas met de gang van zaken. De staatssecretaris had bij haar mededeling beloofd in de tien tot vijftien jaar volgend op 2005 aan te sturen op de komst van een gedempt getij, waardoor het mondings- en binnengebied van het Haringvliet vrijwel onafgebroken een open verbinding met elkaar zouden hebben. Eenmaal geëffectueerd zou dan ter hoogte van Middelharnis het tijverschil zijn toegenomen tot

De buitenrand van de Korendijkse Slikken voor de Haringvliet-sluiting van 1970 bij opkomend tij (foto: Gerard Ouweneel).

70 centimeter en in de Biesbosch tot een meter. Dure onderzoeken en vuistdikke rapporten ten spijt gebeurde er vervolgens echter niets.

Er ging meer mis zodat we, terugkijkend, kunnen stellen dat na 2000 een neergang inzette. Natuurmonumenten kreeg op het nieuwe Tiengemeten in het deelgebied Weelde te maken met oeverafkalving. Wat later moest de vereniging aan de slag om ook in Weelde de exoot de kleine waterteunisbloem te verwijderen. Beide acties belemmerden de voortgang in het beheer conform het Maatregelenplan Tiengemeten 2007-2024 en hadden budgettaire consequenties.

De rijke broedpopulaties weidevogels (de Bruin & van Swelm, 1988) waren na de sluiting intact gebleven of plaatselijk zelfs toegenomen, zoals op de Korendijkse Slikken. Daar had Natuurmonumenten rond 1980 het uitgestrekte verruigde rietareal omgezet in grasland. Het aantal Kievieten en grutto's nam nadien toe tot 250 respectievelijk 100 paren. Na 2000 kwamen de weidevogels op alle buitendijkse terreinen in de vrije val, zodat deze soortengroep als broedvogel thans aan het verdwijnen is (Huijzers & Ouweneel, 2014). Op de Korendijkse Slikken kwamen zomer 2018 minder dan tien paren grutto's opdagen.

Windturbineparken gingen de oevers van de noordelijke Delta stromen markeren. Er staan nog vele plannen op stapel om meer windturbines te plaatsen. Clubs die op grond van de milieuwetgeving zich tegen de windturbines van het landschap proberen te verzetten, ervaren dat hun acties niet het gewenste resultaat hebben. Omdat de maker van de 'artists impressions' plaatjes die in 2015 de lancering van het Droomfonds (kader 2) opsierden, op zijn creaties de windturbineparken alsook de in de praktijk dominerende contouren van de Maasvlakte meesterlijk wist te verdoezelen, kreeg het woord 'droom' een extra dimensie.

Natuur en recreatie

Wanneer wij via www.topotijdreis.nl de kaart van Zuid-Holland Zuid vanuit het verleden naar het heden laten schuiven is te zien dat door de jaren heen vanuit het noorden de Randstad met al zijn activiteiten het tracé Biesbosch, het Hollandsch Diep en Haringvliet steeds dichterbij nadert. Er zijn geen occulte gaven nodig om te voorspellen dat de Randstedelijke activiteiten in de ruimste zin van het woord de komende decennia het riviertracé zullen annexeren. Het is daarom goed dat, als buffer, onder andere bestaande natuurbelangen via het Droomfonds een restauratie ondergaan, een nieuwe impuls krijgen en/of nieuwe natuurgebieden erbij komen. Er staat veel te gebeuren. Zo wordt op de Korendijkse Slikken 32.000 m³ grond ontgraven om tot plasdras situaties te komen en het Haringvliet een betere toegang te geven om het gebied in te stromen. Aansluitend op de Scheelhoek zal van het aangrenzende akkerland circa 45 hectare met de aanduiding (het 'Blok de Wit') worden omgevormd tot krekengebied met belendende slikvlakten.

Tabel 1. Aantallen broedparen van de grote stern op de Scheelhoek-eilanden 2005-2018 (bron: Ted Sluifje, Natuurmonumenten).

Jaartal	Aantal broedparen
2005	2200
2006	2099
2007	2879
2008	1649
2009	1593
2010	1442
2011	6
2012	3307
2013	1533
2014	3089
2015	1858
2016	2274
2017	3174
2018	2583

Ontgraving op de Korendijkse Slikken in het kader van het Droomfondsproject (foto: Gert Huijzers).

Eind vorige eeuw vond de ontpoldering en omvorming tot natuureiland plaats van het Haringvlieteiland Tiengemeten (foto: Gert Huijzers).

Conform de ruwweg sinds de eeuwwisseling in dit land geldende mores dat natuur (behoud) en recreatie hand in hand dienen te gaan, deed het Droomfonds een oproep aan investeerders voor recreatieprojecten langs het Haringvliet. Sowieso komen er heel wat vogelkijkhutten en gluerschermen bij.

Toekomstbeeld

Het Droomfonds Haringvliet is deels een defensief, deels offensief project. Defensief omdat bestaande maar in verval rakende natuurwaarden een restauratie-impuls krijgen. Offensief omdat er wezenlijke uitbreidingen van natuurterreinen plaatsvinden. De doorvoering van het Kierbesluit ging niet van harte. Het oorspronkelijke Besluit Beheer Haringvlietssluis stelde een verdergaande sluisopening in het vooruitzicht, een Gedempt Getij (Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2000). Onder druk van de agrarische sector

trok Rutte I dat plan in 2010 in. Dat het toch tot de nu op stapel staande sluisopening kwam, is uitsluitend te danken aan de presie van bovenstrooms gelegen landen om eerder gedane beloften alsnog na te komen. Deze naties investeerden in voorzieningen om het trekvissen mogelijk te maken paaiplaatsen te bereiken.

Na het tromgeroffel waarmee destijds het Gedempt Getij werd gelanceerd, komt er uiteindelijk een mager Kierbesluit uit de bus, voornamelijk gericht op de mogelijkheid dat trekvissen op en neer kunnen pendelen. Natuurlijk is dat een belangrijk winstpunt, zij het dat de huidige visserij aan weerszijden van de sluisen nagenoeg geen beperkingen opgelegd heeft gekregen. En voorts krijgen die trekvissen te maken met de voorwaarden die het Ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft ingebouwd; een treffende illustratie daarvoor is een uitstel voor onbepaalde tijd van de aangekondigde datum van 5 septem-

ber 2018 waarop het Kierbesluit een feit zou zijn. Teleurstellend is de handhaving van het huidige geringe tijverskil en al helemaal het achterwege blijven van een contactzone zout/zoet. Waarom niet de durf en visie opgebracht om die zo cruciale zone via het Zuiderdiep terug te brengen op de uitbreiding van de Scheelhoek? Dat wordt nu een zoetwatergetijdengebied met 30 centimeter verschil! Dat habitat is al ruim voorhanden in en rond het Haringvliet. Rond de Scheelhoek en vanaf dat reservaat verder oostwaarts verrijzen bovendien 19 megawindturbines, een project waaruit minachting blijkt voor de Natura 2000 aanwijzing van het Haringvliet in het algemeen en voor de Scheelhoek in het bijzonder. Onlangs was de verzuchting te lezen dat de weg naar duurzaamheid leidt door verpeste landschappen en geplaveid is met vogellijken. Moeten we wensen dat om deze reden de vogels de nieuwe Scheelhoek maar beter gaan mijden?

Kleine mantelmeeuwen op het Lebret-eiland, één van de eind vorige eeuw speciaal voor kustbroedvogels op de Ventjagersplaat aangelegde eilanden (foto: Roland Jan Buijs).

Er is Natuurmonumenten veel aan gelegen de Scheelhoek-eilanden geschikt te houden voor broedende sterns. Hier een broedpaar grote sterns in conflict met een visdief (foto: Jan Baks).

Hondskruid op Tiengemeten,
10 juni 2018
(foto: Wilson Westdijk).

Laten wij hopen dat de trekvisser gebruik gaan maken van de Kier en vooral dat het besluit een eerste stap is naar hetgeen ooit als Gedempt Getij werd getamboereerd. Omdat budgetten beschikbaar komen om hoognodige investeringen te doen voor de restauratie van in verval geraakte gebieden, is voor de rond het Haringvliet actief zijnde natuurbeheer- en beschermingsorganisaties het Droomfonds een opsteker. De organisaties zien zich nu voor de uitdaging geplaatst om via beheer de Droomfonds beloften in te vullen. Ook een uitdaging zal zijn hoe de ongetwijfeld toenemende bezoekersaantallen te verwerken. En dan zijn er nog nieuwe vragen zoals hoe om te gaan met drommen zomerganzen die de Haringvlietgebieden bevolken en de wassende stroom grote meeuwensoorten; beide zullen ongetwijfeld nieuw beschikbaar komende potentiële broedterreinen annexeren.

Hopelijk zal Natuurmonumenten haar kostbare bemoeienissen om de Scheelhoek-eilanden aantrekkelijk te houden voor grote sterns succesvol kunnen prolongeren. Internationaal gezien is deze veel eisen stellende broedvogel wel de kostbaarste van het Haringvliet (Anonymus, 2012; Buijsman, 2018). Voor deze uitdaging geldt ook 'Noblesse oblige'. Een futuristisch gluuronderkomen gaat bezoekers zicht bieden op die eilanden met zijn vogels.

Er zullen teleurstellingen zijn maar ongetwijfeld ook aangename verrassingen. Eindelijk ook bij het Haringvliet broedende zeearenden? Of een vreugde zoals in de zomer van 2018 toen Natuurmonumenten haar Tiengemeten bezoekers die de wandeling ondernamen naar de Vliedberg kon onthalen op bermen met bijenorchissen en een hondskruid. Het Haringvliet van vóór 1970, de machtige stroom op Voermans aquarel, komt niet weerom. Maar dankzij natuurbeheerorganisaties en nu ook dankzij het Droomfonds zijn er redenen voor een 'leve het Haringvliet'. De vlag kan pas vol uit, indien het van een Kierbesluit Plus, waarin gedempt getij mogelijk wordt, komt.

Literatuur

- Anonymus, 2012.** Scheelhoek-eilanden broedvogelrijk door laagje strooizout. Reformatorisch Dagblad van 15 juni 2012.
- Bruin, B.J.M. de & N.D. van Swelm, 1988.** Broedvogelinventarisatie Noordelijk Deltagebied. Ministerie van Landbouw en Visserij. Den Haag.

Buijsman, E., 2018. Fraaie schepsels. De grote stern in Nederland. Uitgeverij Matrijs. Utrecht.

Huijzers, G. & G.L. Ouweneel, 2014. Een halve eeuw broedvogelmonitoring op de Korendijkse Slikken. Het Vogeljaar 62: 199-212.

Ouweneel, G.L. & H.G. van der Weijden, 1970. De Spuimond, een nationaal natuurgebied. De Levende Natuur 73: 199-211.

MER Beheer Haringvlietssluisen, 1998. Over de grens van zout en zoet. Hoofdrapport. Eindredactie E. Lofvers. RWS Directie Zuid-Holland.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2000. Besluit Beheer Haringvlietssluisen. Notanummer HK/AW 2000/8178.

Mörzer Bruijns, M.F., 1966. Pleisterplaatsen van wilde ganzen in Nederland. Het Vogeljaar 14: 235-260.

Ouweneel, G.L., 1979. Het Hollands Diep-Haringvliet. Was 1978 een keerpunt? De Lepelaar 63: 5-7.

Thijsse, Jac. P., 1938. Onze groote rivieren. Uitgave Verkade's Fabrieken N.V., Zaandam.

Veen, J. van, 1956. Organogene Landgewinningsversuche im Haringvliet. Stuttgart.

Zwarts, I., 1974. Vogels van het brakke getijdengebied. Bondsuitgeverij NJN. Amsterdam.

Summary

What perspective will the small opening of Haringvliet locks bring to the Haringvliet area and the upstream areas?

The rivers Rhine and Maas form their delta in the southwest of the Netherlands. One of the delta streams is the Haringvliet. In the context of the Dutch Deltaworks this river lost its open mouth to the North Sea due to the construction

of the Haringvlietdam in 1970. This closure was a major event for nature and environment in and around the Haringvliet. The former estuary became a freshwater river and the tidal difference was reduced to 30 centimeters. The bird species who are used to feed on tidal mudflats disappeared.

Nevertheless, after 1970 nature conservation managed to achieve important results in and around the Haringvliet. Greatest success was the depopulation of the 1000-hectare island of Tiengemeten, that was transformed by Natuurmonumenten into a 'nature island'. Characteristic natural values in the Haringvliet area are breeding waders like Black-tailed Godwit and Ruff on the outer dike grasslands and during winter large numbers of geese. Spoonbills and several tern species including Sandwich Terns are used to breed on artificial islands, which were constructed for breeding coastal birds.

In 2000 Dutch authorities launched a plan to open the Haringvliet locks for 10% during 95% of the time. This measure would bring back tidal differences and allow migratory fish to shuttle up and down from the North Sea to their upstream situated spawning-grounds. The upstream nations constructed hydraulic facilities so that these spots came within reach again for migratory fish species. Now, the Dutch authorities took the decision called 'Kierbesluit', which means if circumstances allow, the Haringvliet locks will be opened. However the ajar will be so small that only migratory fish will have a chance to come in. The tidal difference on the Haringvliet will remain roundabout 30 centimeters, the important salt/fresh contact zone for foraging waders will be still missing.

At the same time a public lottery made available a considerable amount, named 'Droomfonds Haringvliet', for extension and restoration of existing nature reserves along the Haringvliet as well as for the construction of breeding grounds for coastal bird species. Some new hides will be constructed.

Given the location of the Haringvliet area is situated just south of the densely populated urban concentration of the western Netherlands, it is to be welcomed that nature management can extend and strengthen its position. Regarding the reopening of the Haringvliet locks it is to be regretted that this measure is exclusively aimed at restoring the position of migratory fish. To further improve this, it is advisable to impose restrictions on the current fishing activities on both sides of the Haringvliet locks.

G.L. Ouweneel
Lijster 17
3299 BT Maasdam
glo@xs4all.nl